

Vammais- palvelujen neuvottelu- päivät

Henkilökohtainen apu
ja neuvontavelvoite
uudessa
vammaispalvelulaissa

Sirkka Sivula

Terveys- ja
hyvinvoinnin laitos

7.2.2024

9-11 §

Henkilö-
kohtainen
apu

Henkilökohtaisen avun toteuttamistavat

- Oma tuotanto tai ostopalvelu
- Palveluseteli
- Työnantajamalli
 - Vammaisen henkilö palkkaa avustajan työsopimuksellaan mukaiseen työsuhteeseen ja toimii itse työnantajana.
 - Hyvinvointialue korvaa avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

7.2.2024

Itsehoitoa vastaavat toimenpiteet (1/2)

- Henkilökohtaiseen apuun voi osana palvelun kokonaisuutta (kaikissa toteuttamistavoissa) kuulua avustajan toteuttamia itsehoitoa vastaavia toimenpiteitä, jotka liittyvät terveyden ylläpitoon sekä pitkäaikaisen sairauden ohjeiden mukaiseen hoitoon.

(uusi vammaispalvelulaki 9 § 4 mom.)

7.2.2024

Itsehoitoa vastaavat toimenpiteet (2/2)

- Vammainen henkilö tekisi itse, jos toimintarajoite ei olisi esteenä.
- Näitä tekevät myös vammaisen lapsen vanhemmat, omaishoitajat ja perhehoitajat.
- Ei tarkoitus korvata kotihoidon tai kotisairaanhoidon palveluita tai muita terveydenhuollon tehtäviä.
- Esimerkkejä toimenpiteistä olisivat lääkkeen antaminen, katetrointi ja haavanhoito sekä hengityslaitteen käytöstä ja toimivuudesta huolehtiminen. (HE 191/2022)

7.2.2024

Hyvinvointialueen ohjausvelvoite (1/2)

- Hyvinvointialueen on järjestettävä vammaiselle henkilölle ja tarvittaessa avustajalle itsehoitoa vastaavien toimenpiteiden edellyttämää ohjausta.

(uusi vammaispalvelulaki 9 § 4 mom.)

7.2.2024

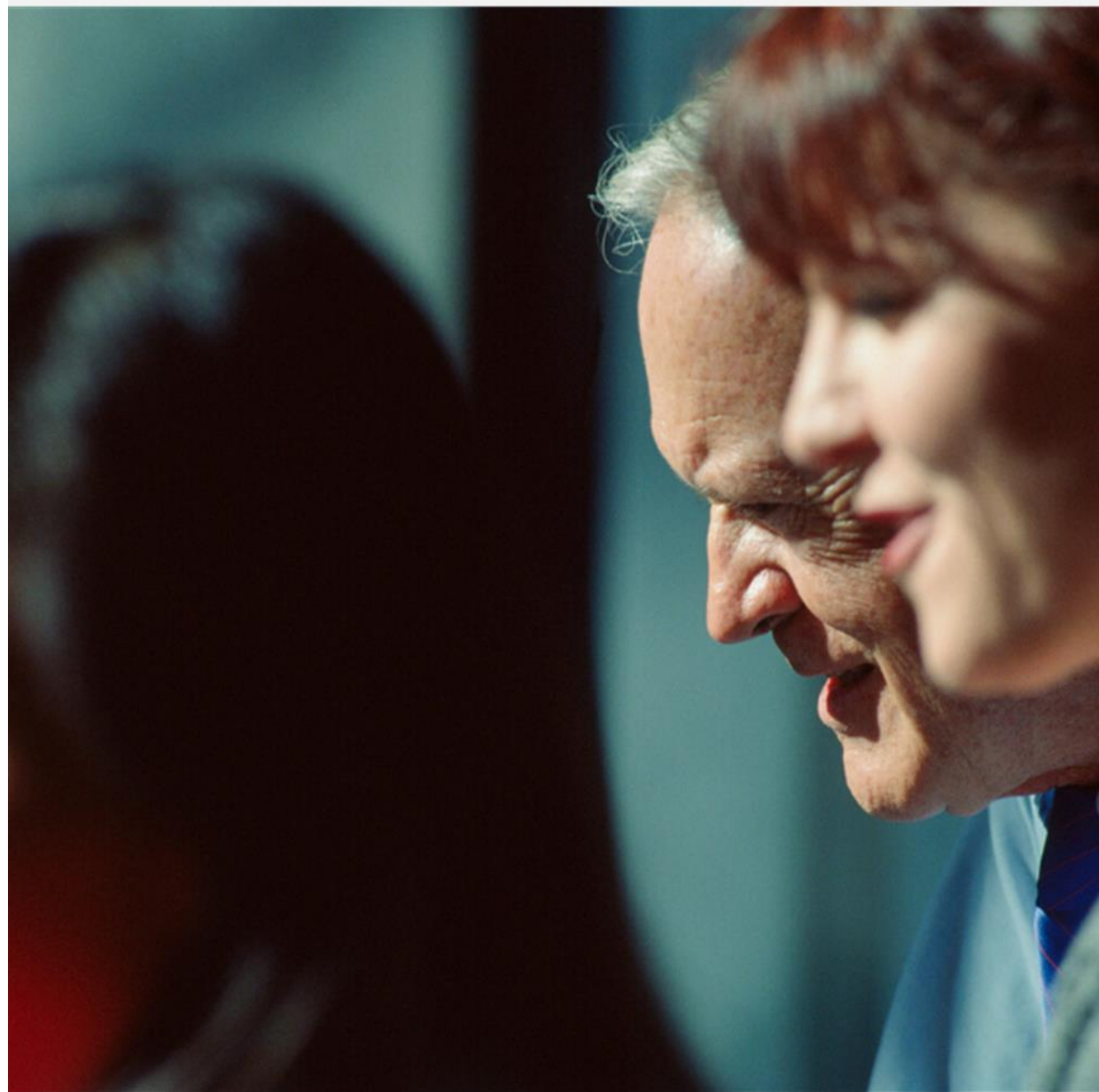

Hyvinvointialueen ohjausvelvoite (2/2)

- Vastuu ohjauksen antamisesta olisi terveydenhuollolla.
 - Ohjausta antaisi yleensä tehtävään soveltuva terveydenhuollon ammattihenkilö.
 - Ohjausta tulisi antaa tarvittaessa joko vammaiselle henkilölle tai avustajalle.
 - Jos mahdollista vammainen henkilö voisi itse ohjata avustajaa.
 - Avustajana voisi toimia tilanteen mukaan joko terveydenhuollon ammattihenkilö tai muu avustaja.
 - Henkilökohtaiseen apuun liittyvät korvausvastuukysymykset määräytyisivät vahingonkorvauslain mukaan. (HE 191/2022)

7.2.2024

Työnantajamalli (1/3)

- Vammaisen henkilön kyettävä vastaamaan työnantajan velvollisuuksista. (9 § 2 mom.)
 - Edellyttää valmiuksia omaan elämänhallintaan ja päätöksentekoon.
 - Lähtökohtana on, että työnantajana toimivan henkilön on oltava oikeustoimikelpoinen.
- Vammainen henkilö antaa asiakassuunnitelmaan kirjattavan suostumuksensa työnantajana toimimiseen. (9 § 2 mom.)
 - Työnantajana toimimisen pitää aina perustua omaan tahtoon, joka on ilmaistava nimenomaisesti eli hiljainen suostumus ei riitä.

7.2.2024

Työnantajamalli (2/3)

- Hyvinvointialueen annettava ennen suostumuksen pyytämistä **riittävä selvitys** työnantajan vastuista ja velvollisuuksista. (11 § 2 mom.)
 - Esimerkiksi perustietoja työnantajana toimimiseen liittyvistä asioista (rekrytointi, palkka, palkkahallinnon järjestäminen, työturvallisuus, työterveyshuolto,, syrjintäkiellot, vakuutukset, vuosiloma, työsuhteen päättäminen) sekä muista lakisääteisistä työnantajavelvoitteista ja vastuista. (HE 191/2022)

7.2.2024

Työnantajamalli (3/3)

- Hyvinvointialueen annettava yksilöllistä neuvontaa ja tukea työnantajamalliin liittyvissä käytännön asioissa. (11 § 4 mom.)
 - Neuvontavelvoite voisi koskea samoja asioita kuin selvitys työnantajan vastuista ja velvollisuuksista. (HE 191/2022)
 - Neuvontavelvoitteen voisi täyttää osittain korvaamalla vammaiselle henkilölle työnantajamallia koskevan koulutuksen osallistumiskustannukset. (HE 191/2022)
 - Hyvinvointialueen henkilöstöasioihin liittyvää osaamista hyvä hyödyntää.

7.2.2024

Kenellä on vastuu?

- Työnantaja eli vammainen henkilö vastaa aina toimistaan suhteessa työntekijään eli avustajaan.
- Hyvinvointialue vastaa antamiensa neuvojen ja ohjauksen oikeellisuudesta suhteessa vammaiseen henkilöön.

7.2.2024

Vammaispalvelulain yleinen neuvontavelvoite

- Vammaista henkilöä on tarvittaessa **tuettava tiedon saannissa** sekä oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa.
(3 § 1 mom.)
- Sosiaalihuoltolain 41 §:ssä säädetään sosiaalihuollon viranomaisen vastuusta huolehtia siitä, että käytettävissä on henkilön yksilöllisiin tarpeisiin nähden riittävästi asiantuntemusta ja osaamista.
(uusi vammaispalvelulaki 4 § 3 mom.)

7.2.2024

Neuvonta- ja ohjausvelvoite sosiaalihuoltolaissa (1/2)

- Hyvinvointialueen asukkaiden saatavissa on oltava sosiaalihuollon neuvontaa ja ohjausta.
- Erityistä huomiota on kiinnitettävä **lasten, nuorten sekä erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden** neuvontaan ja ohjaukseen. (Sosiaalihuoltolain 6 §)

7.2.2024

Neuvonta- ja ohjausvelvoite sosiaalihuoltolaissa (2/2)

- Neuvontaa ja ohjausta järjestäessään sosiaalihuollon on tarvittaessa toimittava **yhteistyössä** terveydenhuoltolain 13 §:ssä tarkoitettua terveysneuvontaa järjestävän perusterveydenhuollon sekä muiden toimialojen kanssa.
(sosiaalihuoltolain 6 §)

7.2.2024

Terveysneuvonta (1/2)

- Hyvinvointialueen on järjestettävä alueensa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä sairauksien ehkäisyä tukevaa terveysneuvontaa. Terveysneuvonta on **sisällytettävä kaikkiin terveydenhuollon palveluihin**.
- Hyvinvointialueen on järjestettävä tarpeelliset terveystarkastukset alueensa asukkaille heidän terveytensä ja hyvinvointinsa seuraamiseksi ja edistämiseksi.
- Terveysneuvonnan ja terveystarkastusten on tuettava työ- ja toimintakykyä ja sairauksien ehkäisyä sekä edistettävä mielenterveyttä ja elämänhallintaa.

(terveydenhuoltolaki 13 §)

7.2.2024

Terveysneuvonta (2/2)

- Terveysneuvonta ja terveystarkastukset on järjestettävä myös opiskelu- tai työterveyshuollon ulkopuolelle jääville nuorille ja työikäisille. Hyvinvointialueen on järjestettävä alueensa asukkaille myös ehkäisyneuvontaa ja muita seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistäviä palveluja.
- Terveysneuvonnan ja terveystarkastusten on muodostettava toiminnallinen kokonaisuus muiden hyvinvointialueen järjestämien palvelujen kanssa. (terveydenhuoltolaki 13 §)

7.2.2024

Neuvontavelvoite asiakaslaisissa

- Asiakkaan oikeus saada **selvitys toimenpidevaihtoehdoista**
 - Sosiaalihuollon henkilöstön on selvitettävä asiakkaalle hänen oikeutensa ja velvollisuutensa sekä erilaiset vaihtoehdot ja niiden vaikutukset samoin kuin muut seikat, joilla on merkitystä hänen asiassaan. (Sosiaalihuollon asiakslaki 5 §)

7.2.2024

Neuvontavelvoite hallintolaissa

- Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan **hallintoasian hoitamiseen** liittyvää neuvontaa.
 - Neuvonta on maksutonta. (Hallintolaki 8 §)

7.2.2024

Kiitos!

7.2.2024

